

Ewa Pelczyk

Wystawa „Goście lednickiego stołu” - schronisko na wyspie Ostrów Lednicki

W dniu 20 czerwca 2009 roku, w schronisku na wyspie Ostrów Lednicki miało miejsce otwarcie wystawy „Goście lednickiego stołu”.

W historii nowożytnej Ostrowa Lednickiego, wyspę tę odwiedziło wiele ważnych osobistości ze świata nauki, Kościoła, polityki i administracji państwowej. Przez lata inicjatorami i gospodarzami tych wizyt byli Węsierscy i Kwileccy (właściciele wyspy), a później dyrektorzy Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, którzy zabiegali o to, by waga Ostrowa Lednickiego dla historii Polski nie została zapomniana przez potomnych. Te zabiegi miały szczególne znaczenie w okresie międzywojennym, kiedy to po latach niewoli zaczęto integrować ze sobą poszczególne ziemie i odbudowywać świadomość narodową naszego państwa. W tym czasie niekwestionowanym liderem i propagatorem tych działań stał się ks. dr Franciszek Wawrzyniak (proboszcz parafii dziekanowickiej w latach 1923-1941), nie bez przesady nazywany społecznym opiekunem wyspy, który wszelkimi naówczas środkami starał się upowszechniać walory krajoznawcze Lednicy, by zapomniany w kraju Ostrów Lednicki nabrał rozgłosu i stał się również atrakcyjnym miejscem dla pielgrzymów i turystów przybywających do grobu wojciechowego w Gnieźnie. Przełomowym momentem tych starań, było wzniesienie na wyspie, przy pomocy gnieźnieńskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, Starostwa Powiatowego i Komunalnego Banku Kredytowego - drewnianego schroniska (wg projektu Stefana Cybichowskiego) przeznaczonego dla przybywających tu wycieczkowiczów. Uroczyste otwarcie nowopowstałego budynku miało miejsce 5. lipca 1936 roku w 970 rocznicę przyjęcia chrztu przez Mieszka I. W czasie tej uroczystości, pełniący rolę gospodarza ks. Wawrzyniak zaapelował do obecnych i przyszłych gości: *„zwracam się do wycieczkowiczów i turystów i wszystkich, którzy w przyszłości kroki swoje skierują na Lednicę, aby zechcieli o tym zawsze pamiętać, że tutaj patrzy na nas tysiąc lat naszego historycznego istnienia, że każdy kamień ruiny mówi nam o tych świetlanych postaciach Mieszka, Dąbrówki, Chrobrego, którzy kładli podwaliny pod budowę naszej Rzeczypospolitej, że każdy kamień mówi nam o drużynach wojskowych naszych pierwszych historycznych władców, które były niejako zaczątkiem naszej bitnej i bohaterskiej armii. A mówiąc nam to, nawołuje nas każdy kamień do poszanowania tych pamiątek tak drogich każdemu Polakowi, miłującemu rzetelnie naszą chwalebłą przeszłość polską”*. O randze tego wydarzenia niech świadczy fakt, że uczestniczyli w nim m.in.: ks. kard. **August Hlond** – Prymas Polski oraz wojewoda poznański (jako przedstawiciel ówczesnego rządu) Artur Tomasz Maruszewski, a trzy miesiące później (4. października) przybył tu również Prezydent Rzeczypospolitej Polski – prof. **Ignacy Mościcki**.

Wzniesione schronisko przetrwało II wojnę światową i nadal pozostawało miejscem, w którym, przy drewnianym stole, spotykali się ludzie zainteresowani Ostrowem Lednickim. W 1965 roku przebywali tu m.in.: prof. **Józef Kostrzewski** – wybitny archeolog i muzeolog, profesor Uniwersytetu Poznańskiego, twórca polskiej szkoły archeologicznej oraz Prymas Polski ks. kard. **Stefan Wyszyński**. Niestety, kilka dni później po wizycie Jego Eminencji schronisko doszczętnie spłonęło (16. 08.1965 r.). Ówczesny Wojewódzki Konserwator Zabytków w Poznaniu i opiekun Ostrowa Lednickiego - Jerzy Łomnicki (późniejszy pierwszy dyrektor muzeum) podjął decyzję o bezzwłocznej, jeszcze przed upływem obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego, odbudowie spalonego schroniska. Już w drugim tygodniu po pożarze wystosował pismo do Społecznego Funduszu Odbudowy Kraju i Stolicy Komitetu Wojewódzkiego w Poznaniu o pomoc finansową w odbudowie schroniska. W efekcie już z początkiem 1966 roku odbudowane schronisko ponownie mogło gościć przy drewnianym stole turystów i wizytatorów. W 1969 roku powołane zostało Muzeum Pierwszych Piastów, a jego kolejni dyrektorzy zostali formalnymi gospodarzami wyspy i schroniska, podejmującymi, jak ich przedwojenni poprzednicy, wszelkie starania o to, by nie zapomniano o randze Ostrowa Lednickiego. Czynie to w różnoraki sposób lecz nadal najbardziej skuteczne pozostawały dyskusje w schronisku przy gościnnym stole. W latach 70. XX wieku dwukrotnie (1976; 1978) przebywał tu prof. **Henryk Jabłoński** - przewodniczący Rady Państwa oraz **Edward Gierek** - I sekretarz KC PZPR (1976). W tym okresie, zawitali tu również wybitni historycy, mediewiści, profesorowie **Gerard Labuda** i **Henryk Lowmiański** oraz niezapomniany gawędziarz, popularyzator polskiej historii, sztuki i architektury – prof. **Wiktor Zin** - Generalny Konserwator Zabytków. W następnym dziesięcioleciu przy lednickim stole gościli: prof. **Kazimierz Żygulski** (1986 r.) – Minister Kultury i Sztuki; prof. **Zbigniew Gertych** (1986 r.) – wiceprezes Rady Ministrów, późniejszy Honorowy Wielki Mistrz Wielkiego Wschodu Polski; **Irena Szewińska** (1987 r.) - światowej sławy lekkoatletka; prof. **Witold Hensel** (1987 r.) - archeolog, mediewista, członek PAN; ks. kardynał **Józef Glemp** (1988 r.) – Prymas Polski; gen. **Wojciech Jaruzelski** (1988 r.) – przewodniczący Rady Państwa, I sekretarz KC PZPR oraz dr **Kazimierz Barcikowski** (1988 r.) – zastępca przewodniczącego Rady Państwa. W połowie 1990 roku na Ostrów Lednicki przybył prof. **Aleksander Gieysztor** – prezes PAN, historyk, mediewista, uważany za jednego z najwybitniejszych polskich naukowców II poł. XX wieku. Podczas swojego pobytu uroczyście otwierał wystawę „Skarby Ostrowa Lednickiego” na Małym Skansenie.

Prawie każda wizyta udokumentowana jest pamiątkową tabliczką z nazwiskiem, sprawowaną funkcją i datą oraz archiwalnymi zdjęciami, niektóre z nich prezentujemy na wystawie. Często goście lednickiego stołu wpisywali się też do wystawionej kroniki muzeum. Dziewiętnaście lat minęło od ostatniej wizyty. Kto będzie następny?

Organizatorami wystawy są: Ewa Pelczyk, Mariola Józwickowska, Mariola Olejniczak. Aranżację plastyczną wystawy przygotowała Dorota Jagłowska. Wystawie towarzyszą plakat i folder, których szatę graficzną opracował Wojciech Kujawa.

BIBLIOGRAFIA:

Wawrzyniak F.

1936 Ostrów Lednicki, Dziekanowice

1963 – 1966 Utworzenie Rezerwatu Archeologicznego na Ostrowie Lednickim, Archiwum Naukowe MPP na Lednicy, syg. 217/2/42, mps.

Fot. 1. Schronisko na wyspie Ostrów Lednicki w dniu 12 sierpnia 1965 - cztery dni przed pożarem (Archiwum MPP na Lednicy)
Hostel on Ostrów Lednicki (Lednica Holm) on 12th of August 1965 - four days before the fire (Archive of the Museum of the First Piasts at Lednica)

Fot. 2. Schronisko na wyspie Ostrów Lednicki - dziś (fot. M. Józwickowska)
Hostel on Ostrów Lednicki (Lednica Holm) - today (photograph by M. Józwickowska)

Fot. 3. Fragmenty ekspozycji "Goście lednickiego stołu" (fot. M. Jóźwikowska)
Fragments of the exhibition "Guests at the Lednica table" (photograph by M. Jóźwikowska)

Fot. 4. Fragmenty ekspozycji "Goście lednickiego stołu"
(fot. M. Jóźwikowska)
Fragments of the exhibition "Guests at the Lednica table" (photograph by M. Jóźwikowska)

Fot. 5. Otwarcie wystawy - dyrektor Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy - prof. Andrzej Wyrwa, obok Ewa Pelczyk (fot. M. Józwickowska)
Opening of the exhibition - the director of the Museum of the First Piasts at Lednica - professor Andrzej Wyrwa next to Ewa Pelczyk (photograph by M. Józwickowska)

Fot. 6. Uczestnicy otwarcia wystawy słuchają słowa wstępnego o wystawie (fot. M. Józwickowska)
Participants are listening to the preface to the exhibition (photograph by M. Józwickowska)

Fot. 7. Uczestnicy otwarcia wystawy słuchają słowa wstępnego o wystawie (fot. M. Józwickowska)
Participants are listening to the preface to the exhibition (photograph by M. Józwickowska)

Fot. 8. Oglądanie wystawy przez uczestników (fot. M. Józwickowska)
Visiting the exhibition by the participants (photograph by M. Józwickowska)

Fot. 9. Tabliczka upamiętniająca wizytę Prezydenta Rzeczypospolitej Polski - prof. Ignacego Mościckiego na Ostrowie Lednickim (fot. M. Józwickowska)
Plate commemorating the visit of the President of Poland - professor Ignacy Mościcki to Ostrow Lednicki (Lednica Holm) (photograph by M. Józwickowska)

Fot. 10. Wpisy gości do Kroniki Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy (fot. M. Józwickowska)
Entries in the Chronicle of the Museum of the First Piasts at Lednica (photograph by M. Józwickowska)